OPEN MONUMENTEN DAG

VRIENDEN LOTERIJ
WIN MEER, BELEEF MEER

Open monumentendagen Gemeente Soest en Baarn

2022

Voorwoord ‘Een levend verleden’

Soest en Soesterberg hebben een rijke historie. Monumenten vertellen een deel van die historie en houden die levend. Veel van die monumenten kennen we als inwoner goed omdat we ze dagelijks passeren. Vaak is de functie ervan veranderd en weten we niet precies de historie ervan.

Op 10 en 11 september is er weer extra aandacht voor deze monumenten in Soest en Soesterberg. En niet alleen over de monumenten die er nu nog staan, ook over belangrijke plekken uit het verleden. Zo is er op zaterdag een lezing over de oude Buitenplaatsen aan de Vredehofstraat waar ik zeker heen ga.

Een mooi weekend dus om uw historische kennis over uw woonplaats uit te breiden. Het Comité Open Monumentendagen Soest-Soesterberg heeft ook dit jaar weer een inspirerend programma gemaakt met een monumentenroute en lezingen. Daarbij is ook gedacht aan de oudere inwoners die minder goed ter been zijn. Zij kunnen de monumentenroute afleggen met een paardentram en een huifkar. In dit boekje kunt u er alles over lezen.

Het thema van de open monumentendagen dit jaar is duurzaamheid.
Met de vorming van een nieuw college is zowel cultuur als erfgoed als duurzaamheid in mijn portefeuille gekomen. Ik houd ervan om verbindingen tussen verschillende terreinen te leggen. Ook waar het monumenten betreft liggen daar uitdagingen voor de toekomst. We kunnen daarbij denken aan energiebesparing en energieopwekking met oog voor de monumentale waarden, maar ook aan hergebruik van monumenten.

Bijzonder is ook dat er dit jaar een samenwerking is gestart met Baarn.
In dit boekje vind u dus ook informatie over het programma in Baarn.
Zo hopen we dat inwoners niet alleen in de eigen gemeente de monumenten gaan bekijken, maar ook in onze buurgemeente. En we ontvangen natuurlijk ook graag bezoekers uit Baarn bij onze monumenten.

Ik hoop u zeker tegen te komen bij een van onze mooie monumenten in Soest en Soesterberg.

Aukje Treep
Wethouder Cultuur en erfgoed
Gemeente Soest

Inhoudsopgave

Voorwoord ‘Een levend verleden’	2
Programma Open Monumentendagen	4
Kamp Soestenberg	6
Soest en Water	8
Open monumentendagen lezingen	10
Tocht door Soest	12
Tocht langs Soester Monumenten	14
Voorwoord Gemeente Baarn	26
Open Monumentendagen 2022 Baarn	28
Vorstelijk Baarn Express	33
Jachthoornblaasgroep ‘Eemland’	34
Bach Klarinet Jeugd Ensemble	35

Open Monumentendagen Soest/Soesterberg 2022

Zaterdag 10 september 2022

12.00 uur
Opening Open Monumentendagen Soest/Soesterberg in de Emmakerk. Inleidingen door voorzitter Comité Open Monumentendagen Soest/ Soesterberg, Cees Vos, wethouder Cultuur en Monumenten, mevrouw A. Treep en muzikale bijdrage verzorgd door het Klarinet Jeugd Ensemble van de Bachschool in Soest o.l.v. Marieke Vos.

13.30 uur
Oude Buitenplaatsen aan de Vredehofstraat Soest
De heer René van Hal verzorgt in de Emmakerk een inleiding over de verschillende buitenplaatsen die in de 19e en 20ste eeuw aan de Vredehofstraat werden gebouwd; Vredehof, Schoonoord/Colenso, Nieuwerhoek, Buitenzorg. Wie waren de bewoners, hoe zagen die buitenplaatsen eruit en hoe groot waren ze en wanneer en waarom zijn ze afgebroken en wat is er voor in de plaats gekomen.

13.30 uur
Vanaf museum Soest start van de huifkar en de paardentram voor een route door Soest langs verschillende monumenten. Bij diverse monumenten wordt even stilgestaan om de meerijdende verteller iets te laten vertellen over het betrokken monument. De route is ook zeer geschikt om met de fiets of wandelend (evt in etappes) af te leggen.

13.30 uur
Start bezichtiging waterpompstation aan de Den Blieklaan te Soest.

13.30 uur
Op Kamp Soesterberg aan Het Zeisterspoor 8 zijn de Historische Collecties van de Bevoorradings- & Transporttroepen (B&T) en de Technische Troepen te bezichtigen.

14.30 uur
Start historische wandeling met gids(en) vanaf Emmakerk langs de plekken waar de Buitenplaatsen hebben gestaan met rond 15.15 uur in Park Colenso een optreden van het Jachthoornblaasgroep Eemland.

Zondag 11 september 2022

13.30 uur
Historie RK Begraafplaats aan Sint Annahof met afscheidsrituelen.
De heer René van Hal verzorgt in Museum Soest een inleiding over de historie van de RK Begraafplaats aan het Sint Annahof. Hierbij zal hij ook ingaan op de katholieke rituelen bij het nemen van afscheid van een dierbare in de katholieke gemeenschap met o.a. water, wierook en zand. Daarnaast zal worden stil gestaan bij bijzondere graven op deze begraafplaats zoals de graven van priesters, en enkele aanwezige grafkelders.

13.30 uur
Vanaf museum Soest start van de huifkar en de paardentram voor een route door Soest langs verschillende monumenten. Bij diverse monumenten wordt even stilgestaan om de meerijdende verteller iets te laten vertellen over het betrokken monument. De route is ook zeer geschikt om met de fiets of wandelend (evt in etappes) af te leggen.

13.30 uur
Start bezichtiging waterpompstation aan de Den Blieklaan te Soest.

13.30 uur
Op Kamp Soesterberg aan Het Zeisterspoor 8 zijn de Historische Collecties van de Bevoorradings- & Transporttroepen (B&T) en de Technische Troepen te bezichtigen.

14.30 uur
Start wandeling vanaf Museum Soest naar RK Begraafplaats aan Sint Annahof, met bezoek aan het Poortgebouw (een Rijksmonument) met een expositie van kerkelijke attributen bij afscheids rituelen. Aansluitend een rondgang over de begraafplaats waarbij stil wordt gestaan bij enkele bijzondere graven, welke ook tijdens de lezing worden besproken.

Zie ook www.museumsoest.nl en www.hvsoest.nl.

OPEN MONUMENTEN DAG
VRIENDEN LOTERIJ
WIN MEER, BELEEF MEER

Kamp Soesterberg

Kamp Soesterberg aan het Zeister Spoor open op 10 en 11 september van 13.30 uur tot 17.00 uur.

De Koninklijke Landmacht is als maatschappelijke instelling verantwoordelijk voor het zorgvuldig omgaan met haar cultureel en historische erfgoed teneinde dat voor de komende generaties te bewaren en voor de huidige generaties toegankelijk te maken. De collecties hebben bovendien een interne functie voor de personeelsopleiding en werving.

Daarnaast bestaat er het besef dat het erfgoed ook een externe functie heeft als interface met de civiele maatschappij.

Op Kamp Soesterberg aan Het Zeisterspoor 8 zijn de Historische Collecties van de Bevoorradings- & Transporttroepen (B&T) en de Technische Troepen te bezichtigen.

De Bevoorradings- & Transporttroepen is de bevoorradingsdienst van de Koninklijke Landmacht. In de collectie komen de aspecten van de legerverzorging aan de orde vanaf de Tachtigjarige Oorlog tot en met de periode van de “ Koude Oorlog”, maar ook meer actuele zaken, zoals de opbouw van de verzorging in NAVO-verband en uitzendingen in het kader van de Verenigde Naties komen aan bod. Fraaie uniformen, oude werktuigen en ander B&T materiaal, maar ook prenten en unieke foto’s vormen de kern van de collectie.

Het Regiment Technische Troepen is in Engeland gevormd en opgericht op 21 maart 1941. Want pas na de modernisering en mechanisering van de gevechtseenheden bleek de noodzaak van gespecialiseerde werkplaatsen, depots en munitiebedrijven.
De collectie omvat uniformen en TD-materiaal en ook voertuigen die specifiek door de Technische Dienst werden gebruikt. Zowel met uniformen, voertuigen en technische onderdelen tracht deze collectie de bezoeker te informeren over de grote variatie in middelen en onderdelen waarmee gewerkt werd en wordt.

Verzamelingen die echt gezien moeten worden.

Soest en Water

Als je over Soest gaat praten is het eerste beeld dat mensen hebben mooie duinen en bossen en……ook….. aan de rand weilanden en polder. De Eem. En dan?

Soest heeft veel meer met water. Want water dat door het zand de grond inzakt…is schoon. In 1883 al werd in Soestduinen een pompstation gerealiseerd om schoon drinkwater te verkrijgen en via de Utrechtse Waterleiding Maatschappij kan dat ook naar de grote stad Utrecht.

Maar….er moest meer water komen en in 1930 werden er nog een pompgebouw met een reinwaterkelder en een filtergebouw gerealiseerd aan de Den Blieklaan. Dat kunt u nog zien staan als u voorbij rijdt of fietst. Maar……het is al enige tijd gesloten. En dan? Slopen? Neen. Nog eens…NEEN.

Die bijzondere gebouwen kun je een nieuwe toekomst geven. Met actuele woorden…..kiezen voor hergebruik. Duurzaamheid. Kringloop. Of nog meer. Passend bij het thema van de Open Monumenten Dagen 2022 in Soest. Want dat mooie gezicht van de gebouwen blijft in tact. Het exterieur mooi gezegd blijft. Maar er komt wel een ander interieur in. De gebouwen worden aangepast naar woningen. Het exterieur blijft dus.

Op zaterdag 10 en zondag 11 september kunt het gaan bekijken. Van 13.30 tot 15.00 uur. U krijgt ook toelichting over de historie. Helaas kunt u geen blik op het huidige interieur krijgen. Wel hier en daar naar binnen kijken. U begrijpt natuurlijk dat het gebouw nooit een ruimte was waar mensen konden verblijven, maar voor water. Voor de veiligheid van u helaas niet binnen te bekijken. Maar het terrein dat zijn natuurlijke schoonheid nog heeft is nu een keer wel van heel dichtbij te bekijken. Het hek staat open. Kom maar op.

Open Monumentendagen

Lezing op 10 september aanvang 13.30 uur in de Emmakerk aan de Regentesselaan: Onderwerp buitenplaatsen aan de Vredehofstraat

Aan het begin van de 19e eeuw ontstaan aan de Rijksstraatweg (thans Vredehofstraat) bij de entree van Soest nabij het Paleis Soestdijk diverse imposante buitenplaatsen. De belangrijkste waren Schoonoord later Colenso, Nieuwerhoek en Vredehof. De landhuizen die er op stonden werden gebouwd en slechts in de zomer bewoond door “rijke” families uit Den Haag en Amsterdam. Deze landhuizen werden gebouwd op een vele tientallen hectare groot terrein dat als park werd ingericht en waarop ook vele bijgebouwen verrezen voor paarden, koetsen, personeel.

Tijdens de lezing op 10 september verzorgd door René van Hal gaan we terug naar die beginperiode en worden de bezoekers meegenomen in de verdere historie van deze Buitenplaatsen die door de jaren heen ook veel nieuwe eigenaren/bewoners kregen. Al voor de Tweede Wereldoorlog is er sprake van verval. Nieuwerhoek krijgt vanaf 1920 een toekomst als rust- en verzorgingshuis met klooster, de buitenplaatsen Vredehof en Colenso werden na WO II verkaveld en hier ontstonden nieuwe woonwijken. De buurt kent een rijke geschiedenis die in de inleiding ruimschoots aandacht krijgt.

Na de lezing gaan we wandelen langs de buitenplaatsen en wandelen we door naar het Colensobosje waar we rond 15.15 uur ontvangen worden door de **‘Jachthoornblaasgroep Eemland**’ uit Soest.

Lezing op 11 September aanvang 13.30 uur in museum Soest: Onderwerp RK Begraafplaats aan het Sint Annahof

De katholieke begraafplaats aan het Sint Annahof is inmiddels al zo’n 2 eeuwen in gebruik. In 1876 liet pastoor Steenhoff het poortgebouw (een rijksmonument) bouwen als ingang. Om de begraafplaats werd een muur gerealiseerd. In 1900 is de begraafplaats uitgebreid met een extra strook grond. Daardoor staat het poortgebouw niet meer in het midden en is ook een deel van de muur verdwenen en vervangen door een heg. Nog steeds vinden katholieken hier hun laatste rustplaats.

In de inleiding van René van Hal wordt stil gestaan bij 200 jaar geschiedenis van deze begraafplaats. Aandacht is er voor bijzondere grafmonumenten en personen die op deze begraafplaats liggen. Zo zijn er graven van priesters en bekende Soesters. Ook de afscheidsrituelen met o.a. het luiden van de klokken, het gebruik van wijwater, wierook en zand bij een begrafenis krijgen in de lezing ruim aandacht. Het geheel wordt uitgebreid ondersteund met diverse foto’s o.a. van bijzondere uitvaarten.

Na de lezing nemen wij u mee op een wandeling naar het kerkhof waar ook een expositie te zien is van kerkelijke attributen bij afscheidsrituelen.

Tocht door Soest

Op 10 en 11 september zetten we voor bezoekers vanaf de leeftijd 65+ een huifkar en paardentram in voor een mooie route langs diverse monumenten in Soest.

Aan boord zullen Hans Kruiswijk en Fred Engberink alles vertellen over de monumenten die we op de route tegenkomen. De tocht start om 13.30 uur bij museum Soest en zal ongeveer 1 ½ a 2 uur duren. Deze route is ook geschikt voor een mooie fietstocht door onze mooie gemeente of kan - evt in etappes - wandelend worden afgelegd. De route kan op 10 en 11 september in museum Soest worden afgehaald. Voor de huifkar- en paardentramtocht dient u zich wel op te geven bij Fred Engberink via de mail f.engberink1@kpnplanet.nl of telefonisch 06-30651539. VOL = VOL en opgeven voor 1 september 2022. De rondrit wordt verzorgd door Stalhouderij Klein Middelwijck uit Soest.

Het volledige programma over de Open Monumentendagen kunt u op 31 augustus of 7 september ook nog vinden in de Soester Courant.

Tocht langs Soester Monumenten tijdens Open Monumentendagen 2022

Wat zien we onderweg als we pad gaan ?

Routebeschrijving en uitleg voor onderweg t.b.v. de huifkar, de paardentram, de fietsers en wandelaars.

1. Start op museumplein Soest, Steenhoffstraat 46
2. Linksaf Steenhoffstraat
3. Rechtsaf Kerkplein - Korte Kerkstraat

Petrus en Pauluskerk

In 1852/1853 gebouwd in opdracht van pastoor W. Steenhoff. Architect was Theo Molkenboer uit Leiden. In 1968 is de kerkzaal afgebroken en nieuw gebouwd. Deze nieuwe kerkzaal is voorzien van elementen uit de oude kerk (preekstoel – Maria-altaar en andere elementen). De toren is een gemeentelijk monument, nu in restauratie. De begraafplaats aan het Sint Annahof is oudste in gebruik zijnde katholieke kerkhof in Soest. Het poortgebouw is in 1876 gebouwd en is een rijksmonument.

4. Linksaf Lange Brinkweg

Gildebomen zijn lindebomen

Op de route komen we langs 4 verschillende plaatsen waar in de loop der tijden een gildeboom staat of heeft gestaan. Vlak voor de spoortunnel op de kruising met de Grote Melmweg treft u de in 1952 geplante gildeboom aan. Eerdere bomen stonden aan de Korte Melmweg en Korte Brinkweg.

5. Rechtsaf – Stadhouderslaan

Links op de kruising was vroeger hotel Eemland, bekend vanwege het robotdansorkest en was er een zaal voor toneel, film, muziek, verenigingsactiviteiten en het Soester sinterklaasfeest.

6. Linksaf Noorderweg

Café Soestdijk

Aan het einde van de Noorderweg is links Café Soestdijk, dat nog stamt uit de 19e eeuw. Enkele uitbaters zijn geweest; in de jaren 20 Jasper; tot de jaren 50 Gravemaker; daarna Verbeek en zelfs Kuijer, eigenaar van wasserij Soestdijk is eigenaar geweest.

7. Rechtsaf Vredehofstraat
8. Rechtsaf Colenso. Weg blijven volgen tot Noorderweg

Colenso

We rijden nu door een stukje Soest dat vroeger deel uitmaakte van een park dat behoorde bij een Buitenplaats die door de jaren heen verschillende namen heeft gekregen Schoonoord, Witsenburg, Fair Hill en de laatste jaren Colenso. De tuin bood werk aan wel 4 tuinlieden.

9. Noorderweg rechtsaf richting Vredehofstraat

Vredehof
Aan het einde van de Vredehofstraat aan de linker zijde was tot net na WO II Buitenplaats Vredehof. Fredericus Harderwijk (1752-1841) was eerste eigenaar van villa Vredehof en tevens van villa Nieuwerhoek, nu Mariënburg, aan het Nieuwerhoekplein. Hij was bierbrouwer in Amsterdam en later rentenier. Na zijn dood kwam de Amsterdamse koopman Rothuijs hier te wonen.

Huize Buitenzorg
Naast villa Vredehof staat een villa met de naam Huize Buitenzorg. In deze villa heeft enkele jaren prinses Irene gewoond na haar scheiding van Carel Hugo de Bourbon Parma. Deze villa is meer dan anderhalve eeuw (1835-1991) in bezit geweest van de Koninklijke Familie.

10. Linksaf Vredehofstraat richting Nieuwerhoek

Ludgardisgebouw
Ludgardisgebouw is een voormalige parochiehuis van de Mariakerk te Soestdijk op Nieuwerhoek. Gebouw met rieten kap en gemeentelijk monument. Diverse verenigingen vonden daar hun onderkomen. Het gebouw werd bewoond en beheerd door de Fam. Jan Lustenhouwer, tevens koster van de kerk.

Mariakerk
Mariakerk Officiële naam: O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen. Oorspronkelijk was de kerk van Soestdijk gepland op het Hart, maar de notabelen van Soestdijk, die ook deels voor de financiering zorgden wilden dat de kerk op Nieuwerhoek werd gebouwd. Op een veenput, zoals zou blijken. Er zat financieel bijna net zoveel gebouw in de grond, als er boven. De kerk werd gebouwd rond 1926 en afgebroken in 1978.

Villa Nieuwerhoek
Villa Nieuwerhoek is in 1920 gekocht door de zusters Augustinessen uit Heemstede (toen nog Delft) en het kreeg de naam Mariënburg, een naam die al eerder werd gebruikt door de zusters die zich vanaf 1905 in Soest gevestigd hadden. Voordien is ook een makelaar uit Amsterdam eigenaar geweest; de Hr. Jan Beetz.

11. Rotonde rond naar Koninginnelaan
12. rechtsaf Regentesselaan

Emmakerk
Emmakerk is gebouwd in 1931 en is met instemming van Koningin-Moeder Emma van Waldeck Pyrmont naar haar vernoemd. Architect van de Emmakerk was de Soester P. Beekman. Het grondplan is een Grieks kruis. In de kerk was een koninklijke kerkbank aanwezig. De grond waarop de kerk werd gebouwd behoorde toe aan Buitenplaats Vredehof en is door burgemeester Loten van Doelen Grothe geschonken.

13. Rechtdoor - Park Vredehof richting Jachthuislaan

Jachthuis
Jachthuis In de paleistuin staan 3 jachthuizen. Voor elk van de zonen van koning Willem II : Willem, Alexander en Hendrik. Ook aan de Biltseweg stond een jachthuis. Het rietgedekte jachthuis is in 1834 gebouwd voor Willem Alexander Paul Frederik Lodewijk, erfprins van Oranje en in 1968 bij de verbreding van de Biltseweg naar achter verplaatst.

14. Linksaf Jachthuislaan

Willemshoeve
Een langhuisboerderij, gebouwd in opdracht van kroonprins Willem (latere koning Willem III) in 1834. De boerderij behoorde aan paleis Soestdijk en was tot 2022 in bezit van de Koninklijke Familie. Aan het einde van de Jachthuislaan even uitstappen en de benen strekken

Kabouterhuisje - Hondenhok
Dit huisje is oorspronkelijk gebouwd als hondenhok voor jachthonden in opdracht van Willem III, behorende bij Eykendal, het gebouw ernaast. Rond 1900 woonde in Het Hondenhok de fam. V.d. Broek, een gezin met 13 kinderen. Hij was tuinman op het paleis.

Eyckendal
Eyckendal, hoek Jachthuislaan / Koningsweg. Het oorspronkelijke gebouw dateert van rond 1640. Het werd een van de jachthuizen van koning Willem III, die er ook een wildbaan liet aanleggen. Tuin open op 11/9 van 10.00 - 15.00 uur

Loop Oude Biltseweg
Tussen Eykendal en het “Hondenhok” is nog duidelijk de loop van de oude Biltseweg te zien, die verder loopt langs het Tolhuis en villa Eikenhorst.

Veenhuizertol
Veenhuizertol (Koningsweg) Deze tol heeft dienst gedaan van 1826 – 1911. Veenhuizertol lag aan de ingang van Soestdijk en de Veenhuizerstraatweg (huidige Koninginnelaan).

Villa Eikenhorst
De vijver voor het gebouw doet ons herinneren dat hier vroeger het veenhuis stond; een belastingkantoor. Hier werden de turven geteld en werd er turfgeld betaald. De pramen konden hier aanmeren en elkaar passeren.

Na het verdwijnen van het veenhuis werd het landhuis Horst en Berg gebouwd. In 1850 kwam er een nieuwe eigenaar en kreeg de villa de naam Eikenhorst. Nu heet het weer Horst en Berg.

15. Linksaf Koningsweg
16. Linksaf Koninginnelaan
17. Bij Busstation Soestdijk gaan we rechtsaf – Nieuwstraat en daarna direct linksaf Beetzlaan

.

Mariaschool
Mariaschool, R.K.-school voor jongens en meisjes in Soestdijk. Gebouwd in 1921 met 4 lokalen en gymzaal. In 1937 aan de zijde van de Mariastraat uitgebreid met 2 lokalen. De school heeft een V-vormige plattegrond. Boven de hoofdingang en mozaïek met Maria en de H. Geest.

18. 2e weg links St Theresiastraat richting Hellingweg

St. Theresiaschool

St. Theresiaschool (tegenwoordig Daltonschool De Driesprong.) Deze school dateert uit 1957. Gestart als meisjesschool omdat het kerkbestuur niet wist hoe een grens aan te geven in Soestdijk wie waar naar toe moest.

17. Linksaf Hellingweg

De Lasenberg

Het gebied De Lasenberg is eigendom geweest van de Oranjes. Het was een deel van hun jachtgebied. Het is later geschonken aan de gemeente Soest onder bepaalde voorwaarden; o.a. dat het niet zomaar volledig bebouwd mag worden. Voor de jeugd van Soestdijk was de Lasenberg (Lazarusberg) een prachtige sleehelling in de winter. Met een slee via de Wilhelminalaan kwam je zeker tot aan Nieuwerhoek.

18. Rechtdoor – Korte Bergstraat richting Julianalaan
19. Rechtsaf - Julianalaan richting Soesterengweg
20. Rechtdoor - Soesterengweg

Witte Burghthoeve

Kasteeltje “De Witte Burcht” is gebouwd in 1913 met koetshuis en koetsierswoning met de naam “Binckhorst”. In de jaren 1970 was er een “berucht” laboratorium in gevestigd met de naam Enzypharm. Soesterenghweg. Deze weg was een onderdeel van de oudste wegen van Soest: de Barenweg ook wel Baernwech. Witte Boerderij is een modelboerderij voor veeteelt. Gebouwd in 1942 en verbouwd in 2000. De boerderij kreeg haar naam door de ligging naast De Witte Burcht.

21. Terug naar hoek Julianalaan / Prins Bernhardlaan en daar rechtsaf
22. Rechtsaf Albert Cuyplaan
23. Dalweg oversteken en Albert Cuyplaan volgen tot Molenstraat
24. Rechtsaf Molenstraat
25. Linksaf Molenweg

De Windhond

Oude plaats Molen “De Windhond”
Op de hoek Molenstraat / Molenweg stond vroeger de molen “De Windhond” De eerste Windhond werd gebouwd in 1737. Na restauraties en nieuwbouw in de loop de eeuwen werd de molen door de komst van elektriciteit en dieselmotoren onrendabel en raakte vanaf 1921 buiten bedrijf en werd in 1930 afgebroken.
In 1977 werd de “ Stichting herbouw Windhond “opgericht. Pas in 2006 kon met de herbouw gestart worden en in 2008 kwam De Windhond gereed op de huidige plek.

Den Engh

De Engh is een stuwwal die ontstaan is in de ijstijd toen gletschers als bulldozers zand en steen voor zich uit schoven. Ongeveer 150.000 jaar geleden. Het is een glooiend akkerbouwgebied dat zeker moet worden bemest. Zandgrond is niet zo vruchtbaar als bv. kleigrond. Van het oorspronkelijke agrarisch gebied is nu nog 60 ha overgebleven; de rest is opgeslokt door woningbouw e.d.
Het is nu beschermd dorpsgezicht.

Enghenbergje
Is een monument; Hier ligt een van onze voorouders begraven uit de Jonge Steentijd (ong. 2500- 2000 voor Chr.) Het is een grafheuvel. In de omgeving van Soest en met name in de Soester bossen zijn nog veel meer van deze grafheuvels aanwezig.

26. Langs de begraafplaats naar de Veldweg – linksaf

De Vlijt
In Soest was vroeger ook nog een andere molen: “De Vlijt”. (in het land rechts van ons). Oorspronkelijk stond deze in Schermerhorn. Herbouwd in Soest in 1852. In 1933 werd de molen gedeeltelijk ontmanteld en deed nog dienst als uitzichttoren. In 1952 is de molen definitief gesloopt.

27. Einde Veldweg linksaf Kerkstraat

28. We rijden via de Kerkstraat (niet de Torenstraat) achter de Oude Kerk om naar de Kerkebuurt. (misschien verstandig hier even uit te stappen en rond te kijken)

Wit Landhuis
Wit Landhuis (Kerkstraat 15). Dit was oorspronkelijk de pastorie van de Hervormde Gemeente (o.a. van de Oude Kerk). Hier woonde na WO II oud minister-president Jonkheer de Geer. Vanwege zijn pro-Duitse houding tijdens het begin van WO II mocht hij zonder toestemming Soest niet verlaten.

De Kerkebuurt dateert uit de 14e eeuw.

De Drie Ringen

Dit was vroeger een herberg en plaats waar paarden gewisseld konden worden. De oudste herberg van Soest, gebouwd omstreeks 1580. Vroeger heette het “In het wapen van Gaesbeek” (genoemd naar de Heer van Soest: Jacob van Gaesbeek, die ook wel Jacob van Abcoude word genoemd). In de 17e eeuw werd de bierbrouwerij “De Drie Ringen” uit Amersfoort eigenaar van het pand. We zien hier ook de oude dorpspomp.

Haaks op het pleintje zien we een gebouw met een gevelsteen met daarop 3 hoeden. Dit is het oudste raadhuis van Soest (1827-1890). Aan de andere zijde van de weg zien we de voormalige dorpsschool. Het is vooral de verdienste van de heer Van Ee geweest dat deze monumenten zo mooi gerestaureerd zijn in de jaren 1960 – 1970.

De Oude Kerk
Deze dateert van rond 1350. De toren is wat jonger; gebouwd rond 1481 toen de kerk na een verwoesting moest worden herbouwd en is 45,5 meter hoog. Hierin hangt ook een van de oudste klokken van Nederland (1506). Het was vroeger een katholieke kerk: Petrus en Pauluskerk en in de Kerstnacht van 1580 werd tijdens de nachtdienst de kerk overgenomen door de Staten van Utrecht (protestanten). Het is nu nog een Hervormde kerk, onderdeel gemeente Protestante Kerk Nederland (PKN). Naast de kerk is een mooie kerktuin aangelegd met de naam ‘De Hof van Lof’

Het Soester Gilde

Het Soester Gilde heeft vele malen haar teerfeesten, die drie dagen duurden gevierd in De Drie Ringen. Om een luchtje te scheppen, en de waard de gelegenheid te geven de maaltijd voor te bereiden trok men naar buiten en ging men o.a. dansen (polonaiselopen) rondom de lindeboom die er stond.

Alvorens we via de Middelwijkstraat weer naar het Museum Soest gaan, treffen we tegenover de Oude Kerk het Emmamonument aan. Dit monument is op 3 oktober 1936 onthuld door Koningin Wilhelmina en is een initiatief van Soester burgers vanwege de bijzondere band die er in Soest was met Koningin-Moeder Emma. Het monument is op de plaats gekomen waar eerder de remise van de paardentram Baarn-Soest vv heeft gestaan.

29. Via Middelwijkstraat richting Steenhoffstraat en museum Soest

De Gouden Ploeg

We komen nu langs een woonbuurtje De Gouden Ploeg, genoemd naar een zeer bekend café/restaurant/hotel in Soest. Het was het stamcafé van de Soester boeren en ook het café waar het Soester gilde activiteiten ontplooide en haar vergaderingen hield. Ook was het diverse jaren de plek waar werd geteerd. Het café heeft de naam te danken aan een ploeg spoorarbeiders, die de spoorlijn Baarn- Utrecht aanlegden.

Zuivelfabriek De Soester

Zuivelfabriek De Soester is een gemeentelijk monument. Het is tot 1949 in gebruik geweest. Gebouwd in 1917 en in 1933 verbouwd door architect Arnold Brouwer. Opvallend is de hoge toren (26 meter), gebouwd in 1942 die bij het gebouw staat en onlangs is gerestaureerd. Deze melkfabriek waar boter, kaas werd gemaakt werd in de boerenwereld gezien als een fabriek voor luie boeren, die niet zelf deze producten produceerden.

St Josephgesticht = Museum Soest

Pastoor Steenhoff nam het initiatief tot het laten bouwen van dit complex als woonplaats voor oude en arme Soesters, die niet meer thuis konden wonen. Hiertoe vroeg hij de zusters van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort in Soest een nieuw klooster te beginnen. Het gebouw is ontworpen door architect A.C. Bleijs uit Hoorn, die o.a. ook de Nicolaaskerk in Amsterdam heeft gebouwd. Het is een gebouw in Neogotische stijl, geopend in 1868 en als klooster/verzorgingshuis gesloten in 1962.

Een meer uitgebreidere beschrijving kunt u vinden op www.museumsoest.nl of www.hvsoest.nl

Voorwoord Gemeente Baarn

Wist u dat de gemeente Baarn tal van monumenten heeft? In het weekend van 10 en 11 september is het weer Open Monumentendag. Een unieke kans om deze monumenten niet alleen van buiten, maar ook eens van binnen te bekijken en te luisteren naar de bijzondere verhalen die hierover te vertellen zijn. Verhalen die het verdienen om gehoord, gekoesterd en doorverteld te worden. En het is de kans om eens een plek te bezoeken waar u normaal gesproken niet zo snel komt.

Dit jaar is het thema van Open Monumentendag ‘duurzaamheid’. Nu kun je zeggen dat monumenten op zichzelf al duurzaam zijn. Ze gaan soms namelijk honderden jaren mee en blijven zo duurzaam voor de generaties na ons. Daarom vinden wij het belangrijk om de verhalen achter de Baarnse monumenten levendig te houden.

Toch is de duurzaamheid van monumenten soms best een uitdaging. Je wilt namelijk een pand toekomstbestendig maken en toch de monumentale waarde hiervan in stand houden. Niet altijd makkelijk. Denk daarom gerust met ons mee. Heeft u ideeën over het verduurzamen van gemeentelijke monumenten, laat ons dit gerust weten via: gemeente@baarn.nl.

In deze folder vindt u het overzicht van alle opengestelde monumenten in de gemeenten Baarn en Soest, de dagen en tijden waarop deze geopend zijn en de activiteiten die worden georganiseerd. Het bezoeken hiervan is gratis. Op zaterdag 10 september is er nog iets extra’s. Dan rijdt namelijk de Vorstelijk Baarn Express gratis langs een aantal monumenten in het centrum van Baarn. Meer informatie is te vinden op baarn.nl/monumentendag.

Voor nu wensen wij u een mooie dag toe waarop u kunt genieten van de bijzondere historie van de gemeente Baarn.

Hugo Prakke
Wethouder Recreatie en Toerisme

Mark Veldhuizen
Wethouder Welstand en Monumenten

‘Verhalen die het verdienen om gehoord, gekoesterd en doorverteld te worden.’

Open Monumentendagen 2022 Baarn

1. Villa Berg & Dal - Van Lenneplaan 12

Villa Berg en Dal is een beschermd rijksmonument waarin het Apostolisch Genootschap is gevestigd. Het bouwjaar 1890 van de huidige villa staat op de gevels. De villa kreeg haar naam door de heuvels eromheen. Het gebouw werd gemaakt door de Baarnse aannemer W. van Doornik, onder toezicht van architecten Vuyk en Van Rossem, die ook het Amsterdamse Carré hebben ontworpen.

Geopend: Zaterdag 10 september van 10:00 tot 16:30 uur
Activiteit: Er is een tentoonstelling van afbeeldingen van Berg en Dal in vele variaties. Daarnaast zijn er rondleidingen door het monument en de tuin.

2. Paleis Soestdijk - Amsterdamsestraatweg 1

Bezoek tijdens Open Monumentendag gratis het paleispark en wandel langs de vele monumenten op het landgoed. Breng een bezoek aan expositie 'Kunst op Stand' in de kassen, ga mee op stap met de schaapherder en haar kudde, en kom langs in de pluktuin op de Parade. In het park staan vrijwilligers klaar om u meer te vertellen over de historie en toekomst van het landgoed.
Reserveer een tijdslot voor uw bezoek via paleissoestdijk.nl/openmonumentendag.

Geopend: Zaterdag 10- en zondag 11 september van 09.00 tot 18.00 uur.

3. De Wintertuin – Ingang via Cantonspark, Abel Tasmanlaan

Vroeger was het een botanische kas, nu is het een theetuin en terras en herbergt het de Elixir Escape Rooms en unieke locatiespellen voor jong en oud in het Cantonspark. Het gebouw werd in 1914 gebouwd door de schatrijke Amsterdammer August Janssen en kreeg in 1918 samen met het Cantonspark de bestemming botanische tuin voor de Rijksuniversiteit Utrecht. Beroemde biologen zoals Johanna Westerdijk en August Adriaan Pulle werkten hier. Zowel de Wintertuin als het Cantonspark zijn een rijksmonument.

Geopend: Zaterdag 10- en zondag 11 september van 10.00 tot 19.00 uur.

4. Nicolaaskerk – Kerkstraat 17

De Nicolaaskerk geeft tijdens Open Monumentendag speciale aandacht aan het Nicolaasorgel. Dit is een van de laatste keren dat men het orgel kan zien en beluisteren voordat het gerestaureerd wordt. Daarom wil de vaste organist van het orgel, samen met leden van de orgel-commissie, de bezoekers graag meenemen naar de koorzolder van de kerk om daar dat machtige instrument eens van dichtbij en zelfs van binnen te bekijken. Er gaat voor velen een wondere wereld van klank en techniek open. Meer informatie: nicolaasorgel.nl

Geopend: Zaterdag 10 september van 10.00 tot 16.00 uur.
Activiteit: Naast een inkijkje in het orgel zullen er op een aantal momenten miniconcerten worden gegeven.

5. Pauluskerk – Brink

De protestantse kerk werd rond 1385 gebouwd op het hoogste punt van het centrum van Baarn. De toren met een hoogte van 43 meter staat naast de middenas van de kerk. De toren bevond zich oorspronkelijk in het midden van het schip. Na de verbouwing in de 17e eeuw kwam de toren uit het midden te staan.

Geopend: Zaterdag 10 september van 10.00 tot 16.00 uur.
Activiteit: De Opening van Open Monumentendag door wethouder Prakke vindt plaats in de Pauluskerk. Daarnaast zijn er vanuit de Pauluskerk vier Mini-StoryTrails. Laat je meevoeren door de verhalenverteller van de StoryTrail. Beleef het turbulente verleden en ontdek twee van de best verborgen Barinese monumenten. Aanmelden via storytrail.nl/stadswandeling/baarn

6. Toren met carillon – Brink

De toren met carillon dateert uit de 14e eeuw en heeft een hoogte van 43 meter. Tijdens Open Monumentendag is de toren geopend voor publiek. Beiaardiers bespelen het carillon en geven uitleg. Daarnaast zijn bestuursleden van de Stichting Carillon Baarn aanwezig om u meer te vertellen over de toren en het carillon.

Geopend: Zaterdag 10 september van 10.30 tot 16.00 uur.

7. Koninklijke wachtkamer en Amaliapark - Stationsplein 68-72

Baarn kreeg in 1874 een eigen station aan de spoorweg van Amsterdam naar Amersfoort. Voor het nabijgelegen Paleis Soestdijk werd hierin een koninklijke wachtkamer gevestigd. De kamer heeft de allure van een grote villa in neorenaissance stijl met chaletmotieven. Ook het aangelegen Amaliapark is een bezoekje waard.

Geopend: Zaterdag 10 september van 10.30 tot 16.30 uur.
Activiteit: U kunt de wachtkamer en het Amaliapark gedurende de dag bezoeken. Daarnaast zijn er vrijwilligers aanwezig om u meer te vertellen en om uw vragen te beantwoorden.

8. Gemeentehuis – Laanstraat 1

Dit rijksmonument in geometrische Jugendstil van architect F.F. de Booi is in 1908 in gebruik genomen. Bezoek de centrale hal met daarin het opvallende trappenhuis in art nouveau-stijl. Hier vindt u ook een miniatuur van het beeld van Koningin Juliana en Prins Bernhard dat in de tuin van Paleis Soestdijk staat. Ook kunt u een kijkje nemen in de Raadzaal en Trouwzaal.

Geopend: Zaterdag 10 september van 10.00 tot 16.00 uur.
Activiteit: U kunt het gemeentehuis zelf bekijken of meelopen met een rondleiding.

9. Oude algemene begraafplaats – Acacialaan/Berkenweg

De oude algemene begraafplaats van Baarn aan de Acacialaan/Berkenweg werd in 1828 aangelegd nadat in 1825 een verbod kwam op het begraven binnen de bebouwde kom. Er bevinden zich verschillende graven van bekende en voor Baarn belangrijke families of personen.

Geopend: Zaterdag 10 september van 11.00 tot 16.00 uur.
Activiteit: U kunt de begraafplaats zelf bekijken, daarnaast zijn er medewerkers aanwezig die u meer kunnen vertellen over de begraafplaats.

10. Stulpkerk – Hoge Vuurseweg 4 Lage Vuursche

De Stulpkerk is vernoemd naar een stulpboerderij waar de eerste diensten voor Lage Vuursche werden gehouden. Deze is na een onbekende bouwperiode in 1659 in gebruik genomen. De kerk is gebouwd in de vorm van een kruis. Dit gebeurde maar zelden bij protestantse kerken. Het gebouw heeft korte dwarsarmen en daarnaast een driezijdige sluiting, waarin u traditionele gotische vormen terugziet.

Geopend: Zaterdag 10 september van 09:00 tot 16.00 uur.
Activiteit: Tijdens Open Monumentendag kunt u de kerk bezoeken en worden er rondleidingen- en een lezing met foto's georganiseerd.

Vorstelijk Baarn Express

Op zaterdag 10 september rijdt de Vorstelijk Baarn Express langs een aantal monumenten in het centrum van Baarn (hop-on-hop-off). Tijdens Open Monumentendag kunt u gratis meerijden. Reserveren is niet nodig. De tram rijdt van 10.00 tot 15.30 uur. In aanloop naar Open Monumentendag vindt u meer informatie over de route op baarn.nl/monumentendag of via de website van Open Monumentendag.

Jachthoornblaasgroep ‘Eemland’

De Jachthoornblaasgroep is opgericht met als doelstelling het jachthoornblazen bij jachten uit te oefenen, daarmee het wild een laatste eer te bewijzen en om aan de jachtdag een bepaald cachet te geven. Buiten de jachtsignalen worden er ook Jachtfanfare`s en Jachtmarsen gespeeld.

De muzikale-leider van de groep is Adri Verlaan. Adri heeft voor ‘Eemland’ verschillende muziekstukken geschreven waarmee ze op concours zijn geweest en in 2019 kampioen van Nederland zijn geworden. De Jachthoornblaasgroep is lid van de N.V.J.B (Nederlandse Vereniging Jachthoorn Blazers).

Volgend jaar 13 mei 2023 wordt het Nederlands Kampioenschap door J.H.B.G-Eemland georganiseerd in het Gagelgat in Soest.

Bach Klarinet Jeugd Ensemble

Tijdens de opening van de Open Monumentendagen zal het Bach Klarinet Jeugd Ensemble een concertje geven waarbij ze o.a. een deel uit het prachtige werk ‘Jupiter’ van Gustav Holst zullen spelen. De leerlingen hebben les aan de J.S. Bach-school en krijgen wekelijks les. Daarnaast repeteren zij regelmatig samen. Er is niks leuker dan samen musiceren en concerten geven. Kom luisteren naar dit vrolijke klarinet ensemble!

Voor de Open monumentendagen heeft Jan Frommink (JanAlleman) een promtie-filmpje gemaakt. Dit filmpje is te zien op de diverse websites zoals www.museumsoest.nl, www.hvsoest.nl en www.opdeheuvelrug.nl.

Veel bedrijven willen graag een video op hun website of via social media delen, maar hebben daarvoor geen ruim budget. Door al dit werk door 1 persoon te laten doen, houden we de kosten laag, maar blijft het doel: een creatief en doeltreffend eindresultaat. Van briefing naar idee en script, maar ook camera-werk, montage, voice-over of muziek verzorgt JanAlleman. Korte creatieve spraakmakende video’s van 30 sec tot 1 minuut. Met deze tekst presenteert Jan zich op zijn website www.janalleman.nl

STUDIO janalleman

Museum Soest
Historie en wisselexposities

UIT IN SOEST
Ontdek Soest en Soesterberg

Ontdek wat de Heuvelrug met je doet!

Vorstelijk Baarn

Monumenten zijn bruggen tussen
verleden en **toekomst**

Vormgeving en drukwerk:

MEEWERKEN.COM
ONTWIKKELING EN DAGBESTEDING